

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 22.6.2006
KOM(2006) 322 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE,
EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE JA
EUROOPA KESKPANGALE**

Kolmas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta

{SEK(2006) 785}

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	3
2.	ETTEVALMISTUSTE SEIS RIIKLIKUL TASANDIL.....	3
2.1.	Ettevalmistused Sloveenias.....	3
2.1.1.	Üldraamistik.....	3
2.1.2.	Finantssektor ja ettevõtted.....	4
2.1.3.	Avalik haldus	4
2.1.4.	Tarbijad ja riigi elanikkond.....	5
2.1.5.	Järeldus.....	6
2.2.	Ettevalmistused teistes riikides	6
2.2.1.	Riiklikud tähtajad euro kasutuselevõtmiseks	6
2.2.2.	Praktiliste ettevalmistuste üldraamistik.....	8
2.2.3.	Rahandussektorit hõlmavad või sularaha üleminekuga seotud ettevalmistused.....	8
2.2.4.	Ettevõtteid üldiselt mõjutavad ettevalmistused.....	9
2.2.5.	Vajadus jaemüüjate ja tarbijate vaheliste hindade stabiilsust käsitlevate lepingute järele.....	10
2.2.6.	Riiklikud haldusasutused	10
2.2.7.	Teavitamine.....	11
2.2.8.	Järeldus.....	11
3.	AVALIKU ARVAMUSE SEIS HILJUTI ÜHINENUD LIIKMESRIIKIDES.....	12
	ANNEX 1 - Preparations at Community level.....	13
	ANNEX 2 – List of relevant changeover characteristics	16
	ANNEX 3 – Table: State of practical preparations (June 2006).....	18
	ANNEX 4 - Euro coins designs of the future national sides of Slovakia	28
	ANNEX 5 - State of public opinion in the recently acceded Member States	29

Kolmas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta

1. SISSEJUHATUS

Euroalasse kuulub hetkel 12 Euroopa Liidu liikmesriiki. Liikmesriigi ühinemine euroalaga sõltub asutamislepingus määratletud Maastrichti lähenemiskriteeriumide täitmisest. Millises ulatuses on eri riigid euro kasutuselevõtmist lubavaid ametlikke nõudeid täitnud, sellele annavad oma hinnangu komisjon ning Euroopa Keskpank oma korralistes lähenemisaruannetes.¹ Kui Taanil ja Ühendkuningriigil on eriline „loobujate“ staatus, siis ülejäänud 11 riiki on „liikmesriigid, kelle suhtes on kehtestatud erand“,² kellelt eeldatakse euro kasutuselevõtmist, niipea kui vajalikud tingimused on täidetud

Lisaks liitumiskriteeriumide täitmisele nõuab euro kasutuselevõtmine hoolikat plaanimist ning ulatuslikke praktilisi ettevalmistusi, milleks on vajalik avaliku ja erasektori, aga samuti üldsuse osavõtt. Komisjon on endale võtnud kohustuse nende ettevalmistuste seisu kohta korrapäraselt aru anda vähemalt kord aastas või siis, kui seda õigustavad teatavad arengud. Praktiliste ettevalmistuste aruanded ei ole seotud lähenemisaruannetega. Esimene ja teine aruanne euroala tulevase laienemise³ tarvis tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta koostati vastavalt 2004. ja 2005. aasta novembris.

Pidades silmas euroala tõenäolist laienemist Sloveeniale 1. jaanuaril 2007, on käesolev aruanne väljastatud varasemas etapis ning selles pööratakse erilist tähelepanu käimasolevatele ettevalmistustele kõnealuses liikmesriigis. Üldjoontes keskendutakse aruandes käimasolevate praktiliste ettevalmistuste seisule riiklikul tasandil. Ettevalmistused ühenduse tasandil on kokku võetud 1. lisas.

2. ETTEVALMISTUSTE SEIS RIIKLIKUL TASANDIL^{4 5}

2.1. Ettevalmistused Sloveenias

2.1.1. Üldraamistik

Sloveenia kavatseb võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2007.

Sloveenia üldkava euro kasutuselevõtmise kohta kiitsid Sloveenia Pank ja Sloveenia valitsus heaks 2005. aasta jaanuaris ning see ajakohastati 2. veebruaril 2006. Selles esitatakse järsu ülemineku („big bang“) stsenaarium, millega esialgselt kavandatud 7-päevast paralleelkäibe ajavahemikku pikendati 14 päevani.

¹ Komisjoni viimased lähenemisaruanded koostati 16. mai 2006. aasta seisuga Leedu (KOM(2006) 223) ja Sloveenia (KOM(2006) 224) taotlusel. Oma järgmise iga kahe aasta tagant koostatava aruande väljastab komisjon 2006. aasta sügisel. EKP (Euroopa Keskpank) lähenemisaruanne koostati 15. mai 2006 seisuga Leedu ja Sloveenia taotlusel.

² Kümnele riigile, mis ühinesid Euroopa Liiduga 1. mail 2004., määrati ühinemislepingu artikliga 4 liikmesriigi staatus, kelle suhtes on kehtestatud erand. Rootsi suhtes kehtestati erand mais 1998.

³ KOM(2004) 748, 10.11.2004 ja KOM(2005) 357, 4.11.2005.

⁴ Põhineb tabelil, mis on kogutud enne 9. juunit 2006.

⁵ Vt ka 2. lisa, mis võtab kokku teatavad asjakohased üleminekukarakteristikud, ning 3. lisa, mis annab kokkuvõtliku ülevaate ettevalmistuste seisust asjaomastes riikides.

2.1.2. *Finantssektor ja ettevõtted*

Mis puutub üleminekusse sularaha seisukohast, siis jaemüüjad hakkavad vahetusraha eurodes tagastama alles alates eurole ülemineku päevast.⁶ Eelvarude korraldamise üksikasjad⁷ on kindlaks määratud, tähendades seda, et eelvarustamine algab euromüntide puhul 1. septembril 2006 ning euro pangatähtede puhul 11. detsembril 2006. Euromüntide ja rahatähtede eelvarude edasiandmist kavandatakse vastavalt alates 1. ja 11. detsembrist 2006. Ettevõtted ja jaemüüjad saavad eelnevalt pakitud mündikomplektid, mis on esialgseteks sularahatehinguteks sobiva nominaalväärtuste struktuuriga. Kommertspankade kaudu tehakse alates 15. detsembrist 2006 üldsusele kättesaadavaks 150 000 müntidest koosnevat stardikomplekti. Seda suhteliselt väikest stardikomplektide arvu oleks kasulik suurendada, et varustada euromüntidega enne eurole ülemineku päeva suuremat arvu majapidamisi.

2006. aasta teises pooles võtab pangandussektor ette tarkvara ja pangaautomaatide uuendamise, nii et toleri pangatähtede väljastamine on võimalik ainult 31. detsembrini 2006, samas kui alates 1. jaanuarist 2007 hakatakse väljastama ainult 10- ja 20-euroseid rahatähti. Kuna praeguste plaanide kohaselt hakkab alates 1. jaanuarist 2007 euro rahatähti väljastama ainult 6070% pangaautomaatidest, on täieliku ning õigeaegse ülemineku saavutamiseks vajalikud täiendavad jõupingutused. Lisaks tuleks tagada, et eurole ülemineku päevale eelnevatel ja järgnevatel päevadel töötaksid pangad kauem. Lisaks tuleb riigivaluuta tagasivooluga toimetulekuks esimestel päevadel pärast euro kasutuselevõtmist rakendada erimeetmed.

Kommertspankade puhul on reede, 29. detsember 2006, viimane tööpäev, mil arveldatakse tolarites. Ajavahemikul 30. detsembrist 2006 kuni 2. jaanuarini 2007 ei teosta pangad klienditehinguid, vaid valmistavad ette oma süsteemide üleminekut, et alates 2007. aasta esimesest tööpäevast olla võimelised vastu võtma euro sularaha- ja mittedollarahamakseid. Vastavalt 26. novembril 2005 jõustunud seadusele hindade avaldamise kohta tolarites ja eurodes on kaupade ja teenuste hindade avaldamine kahes vääringus kohustuslik alates 1. märtsist 2006. Kuni lähenemiskurss kinnistub pöördumatult, tuleb asendajana kasutada vahetuskursimehhanismi (ERM) keskkurssi. Seaduses on sätestatud mitmed hinna kahes vääringus avaldamise erandid, näiteks bensiinijaamade, väikeste ettevõtete ja lõppkasutajatele müüvate talunike puhul, kataloogide puhul, liha, kala ja leiva, raamatute ja muude trükimaterjalide ning müügiautomaatide puhul.

Seoses kapitaliturgude üleminekuga on riikliku ülemineukava uuendatud variandis täpsustatud aktsiakapitali konverteerimist, väärtpaperite nimiväärtuse ümberhindamist ning muudatusi ettevõtete seaduses, mida valmistatakse praegu ette.

2.1.3. *Avalik haldus*

Euro kasutuselevõtmise seaduse eelnõu saadeti EKPlle konsulteerimiseks 3. mail 2006. Muu hulgas sätestatakse kõnealusel seaduses eeskirjad eurole ülemineku kohta, määratakse

⁶ Eurole ülemineku päev on päev, millal võetakse kasutusele rahatähed ja mündid asjaomasel liikmesriigis. Järsu ülemineku („big bang“) stsenaariumile vastavalt langeb euro sularaha kasutuselevõtmine kokku euro kui vääringu kasutuselevõtmisega.

⁷ Eelvarustamise all peetakse silmas krediitiasutuste varustamist euro rahatähtede ja müntidega riiklike keskpankade poolt enne eurole ülemineku päeva. Eelvarude edasiandmise all peetakse silmas eelnevalt jaotatud euro rahatähtede ja müntide jaotamist krediitiasutuste poolt enne eurole ülemineku päeva jaemüüjatele ja muudele ettevõtetele ning tõenäoliselt ka laiemale üldsusele.

kindlaks paralleelkäibe ajavahemiku kestus ning ajavahemik, millal tolari rahatähti ja münte vahetatakse eurodeks, ning reguleeritakse riigivõla konverteerimine. 2005. aasta detsembris võeti vastu palgamaksuseaduse muudatus ning 2006. aasta aprillis Sloveenia Panga seaduse, maksetehingute seaduse, väärtegade seaduse ning ettevõtete seaduse muudatused. 2006. aasta aprillis esitati parlamendile tagatise esitamise seaduse muudatuse eelnõu. Maksuküsimusi reguleerib eri rakendusmäärus. Muu hulgas määratakse sellega valuuta, milles maksumaksjad peavad pärast eurole ülemineku päeva esitama tuludeklaratsiooni kõnealusele kuupäevale eelnenud ajavahemiku kohta. Tuleb tagada, et maksude summat, aga samuti kõiki muid rahalisi summasid (nt sotsiaalkindlustushüvitised), mida on ümber arvestatud sobivateks summadeks eurodes, ümardataks kodanike jaoks soodsamas suunas, andes sellega hindade stabiilsuse eesmärgil ettevõtetele head eeskju.

Vältimaks riigivaluuta märkimisväärset kuhjumist vahetult enne eurole ülemineku päeva, nihutatakse tavaliselt sularahas väljamakstavate pensionide maksmiskuupäev 29. detsembrilt 22. detsembrile 2006.

Kaheksa kujundust euromüntide liikmesriiki tähistavatele külgedele on välja valitud. Kuna Sloveenia riiklik rahapaja puudub, vermitakse euromündid välismaal. Vermijaks on valitud Mint of Finland. 2006. aasta veebruaris allkirjastas Sloveenia rahandusminister koos euroalasse kuuluvate liikmesriikide ning Euroopa Komisjoniga vastastikuse mõistmise memorandumi euromüntide verimise ning sellele eelnevate ettevalmistuste kohta.

2.1.4. Tarbijad ja riigi elanikkond

Et vältida hindade tõusu euro kasutuselevõtmisel, jälgib Sloveenia Tarbijauhing koostöös Sloveenia Vabariigi Statistikaametiga teatud kaupade ja teenuste hindade arengut jaemüügisektoris. Ühing näeb ette üleminekuperioodi kestel hindu ülemääraselt tõstnud jaemüüjate nimede avaldamise massimeedias.

Et sellised meetmed oleksid täielikult tõhusad, peab nendega kaasnema jaemüüjate ja tarbijate vaheline leping, millega jaemüüjad võtavad endale kohustuse õiglaselt avaldada hindu kahes vääringus ning kohustuvad mitte kasutama euro kasutuselevõtmist võimalusena tõsta ülemääraselt hindu. Sellist lepingut võiks täiendada „ausa kaupmehe“ kampaania, mille raames jagatakse lepingust kinni pidavatele jaemüüjatele silte või kleebiseid, mis võimaldavad neil märku anda oma seotusest läbipaistvate ja ausate hindadega.

8. novembril 2005 sõlmisid Sloveenia ja Euroopa Komisjon omavahel partnerluslepingu eurot käsitleva teabe ja teabetegevuse kohta Sloveenias. Selle esimeses etapis (juuni 2005 – märts 2006) käivitati mõned suuremad ettevõtmised, näiteks loodi 15. veebruaril 2006 spetsiaalne rahvuslik veebileht eurole ülemineku kohta, üldsuse jaoks on kättesaadavaks tehtud tasuta telefoniliin, koostatud on esimene infotrükis („Euro on tulekul“), mis saadetakse kõigile majapidamistele, löökausega „Euro meie kõigi jaoks“ on loodud korporatiivne identiteet. Koostöös Euroopa Komisjoniga korraldati 2006. aasta märtsis üks ajakirjanike seminar ning üks konverents. 12. juunil 2006 avatakse Ljubljanas euromündi loomist käsitlev näitus.

Sloveenia võtab osa Madalmaade mestiprogrammist, et saada kasu Madalmaade kogemustest eurot puudutava teavitustegevuse alal.

Vastavalt Eurobaromeetri 2006. aasta aprilli uuringule on Sloveenia üldsus viimati ühinenud liikmesriikidest meelestatud euro kasutuselevõtmise suhtes kõige entusiastlikumalt.

Tabel 1

Vastanute osakaal,	Sloveenias	hiljuti ühinenud liikmesriikides (keskmine)
kes loodavad euro kasutusevõtmisest nende riigis positiivseid tagajärgi	58%	52%
kes on isiklikult õnnelikud, et euro võib riigi valuuta välja vahetada	64%	48 %
kes tunnevad, et nad on euro kohta hästi teavitatud	80%	37%
kes arvavad, et euro kasutuselevõtmine suurendab inflatsiooni	65%	46%
kes kardab üleminekuaegset petmist seoses hindadega	70%	74%

2.1.5. Järeldus

Sloveenia praktilised ettevalmistused euro kasutuselevõtmiseks tunduvad olevat jõudnud hilisetappi ning hõlmavat enamikku asjaomastest ülemineku iseärasustest. Täiendavad sammud on vajalikud seoses tarbijates usaldust tekitavate meetmetega ning niipea kui võimalik tuleks sõlmida tarbijate ja jaemüüjate vaheline leping hindade stabiilsuse kohta. Et tagada kodanike kiire ja sujuv eurodega varustamine alates eurole ülemineku päevast, peaks euro rahatähtede väljastamiseks kohandatud pangaautomaatide hulk olema suurem kui hetkel ette nähakse ning lähenema 100%-le. Lisaks võiks suurendada üldsusele mõeldud stardikomplektide arvu. Pangakontorid peaksid olema eurole üleminekule eelnevatel ja järgnevatel päevadel kauem avatud.

2.2. Ettevalmistused teistes riikides

2.2.1. Riiklikud tähtajad euro kasutuselevõtmiseks

Vastavalt Eesti esialgsele kavale oli euro kasutuselevõtu tähtaeg 1. jaanuar 2007. Siiski ilmnis 2006. aasta jooksul, et Eesti ei ole võimeline õigeaegselt saavutama Maastrichti lähenemiskriteeriumide täitmist. Seetõttu otsustas Eesti valitsus 27. aprillil 2006 tähtaja edasi lükata 1. jaanuarile 2008.

Ka Leedu kavandas euro kasutuselevõtmist 1. jaanuaril 2007 ning esitas 16. märtsil 2006 taotluse lähenemise hindamiseks. Komisjoni lähenemisaruanDES, mis kinnitati 16. mail 2006, järeldati, et praeguses etapis ei ole euro kasutuselevõtmiseks vajalikud tingimused riigil täidetud. Seega ei ole Leedu valmis euro kasutuselevõtmiseks valitsuse esialgselt määratud kuupäeval.

Küpros ja Malta soovisid võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2008. Lätil oli algselt sama tähtaeg, kuid Läti ametiasutused teatasid hiljuti, et neil tuleb tähtaega edasi lükata. Slovakkia kavatseb euro kasutusele võtta 1. jaanuaril 2009 ning Tšehhi Vabariik ja Ungari 1. jaanuaril 2010. Poola ja Rootsi ei ole tähtaega määranud. Rootsis on ettevalmistused pärast 14.

septembri 2003. aasta referendumi negatiivset tulemust praktiliselt seiskunud. Praegused riiklikud tähtjad on esitatud tabelis 2.

Tabel 2

Tähtaeg	Liikmesriik
1. jaanuar 2007	Sloveenia
1. jaanuar 2008	Eesti, Küpros, Malta
1. jaanuar 2009	Slovakkia
1. jaanuar 2010	Tšehhi Vabariik, Ungari
Tuleb määrata uus tähtaeg	Läti, Leedu, Poola, Rootsi

Ebakindlus seoses ühisraha kasutuselevõtmise täpse kuupäevaga ühes või teises liikmesriigis tuleneb Maastrichti lepingus sätestatud reeglitepõhisest raamistikust, millega nõutakse mitmete lähenemiskriteeriumide hindamist, enne kui riikidel lubatakse kasutusele võtta euro, ja on seega vältimatu. See kehtis ka nende riikide suhtes, kes liitusid euroalaga varem.

Euro kasutuselevõtu edasilükkamise tagajärgi ei tohiks üle hinnata. Vaatamata kaasnevale ebakindlusele jääb reaalse tähtaja määramine (ja selle võimalik muutmine) lähenemisprotsessi edendamisel vajalikuks vahendiks. See stimuleerib märkimisväärselt kõiki asjaomaseid osalejaid ja sektoreid ning annab tõuke praktiliste ettevalmistuste õigeaegseks lõpetamiseks. Seega tuleks esialgse ajalise raamistiku pikendamist kasutada käimasolevate ettevalmistuste täiustamiseks ja lõpuleviimiseks.

Seoses hiljutisest arvamusküsitlusest selgunud avaliku toetuse madala tasemega tundub, et euro kasutuselevõtmist käsitleva teavitamise alal on veel kahtlemata ruumi täiendavatele investeeringutele aja ja ressursside näol. Liikmesriikidega nende teavitamisstrateegiate üle peetud kõneluste käigus soovitas komisjon tähtaja võimaliku edasilükkumise juhuks välja töötada varuplaani. Seoses sellega võttis Eesti vastu ajakohastatud teavitamisstrateegia 18. mail 2006. Leedu on hakanud oma teavitamisstrateegiat ajakohastama ja läbi vaatama.

Mõned riigid on siiani hoidunud euro kasutuselevõtu tähtaja määramisest, seda eelkõige seetõttu, et nende hinnangute kohaselt kulub neil Maastrichti lähenemiskriteeriumide täitmiseks veel mitu aastat. Isegi nendes riikides on avalikud ja eraasutused selgelt huvitatud ettevalmistuste alustamisest. Kõigepealt peaksid nad alustama sellest, et end kurssi viia sellega, kuidas euro kasutuselevõtmine mõjutab nende tegevust. Peale selle on euro kasutuselevõtuks vajaliku ettevalmistustöö jaoks oluline varane kavandamine. Lõpetuseks tuleks alustada majanduslikult põhjendatud üleminekuettevalmistustega võimalikult vara. Näiteks kui on vaja uut rahandus- või raamatupidamissüsteemi arendada või see hankida, on mõistlik tagada, et kõik need süsteemid on euroga täielikult ühilduvad ega vaja hilisemas etapis täiendavat uuendamist. Samuti võib olemasolevate süsteemide suuremaid ülevaatusi käsitleda kui võimalust kohe ja väikeste kuludega tagada euro-ühilduvus.

2.2.2. *Praktiliste ettevalmistuste üldraamistik*

Neli riiki (Eesti, Leedu, Sloveenia ja Slovakkia) võtsid oma eurole ülemineku kavad vastu juba 2005. aastal. Nii Eesti kui ka Sloveenia ajakohastasid oma kava 2006. aasta alguses. 2006. aasta veebruaris kiitis Läti valitsus heaks eurole ülemineku kava. Küpros ja Malta, kes on oma tähtajaks määranud 1. jaanuari 2008, peavad ettevalmistusi kindlasti kiirendama. Küprosel on Riiklik Nõuandekomitee kinnitanud eurole ülemineku kava eelnõu, mis aga ei ole veel Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastu võetud. Kava on vaja kiiremas korras vastu võtta, et anda avalikule ja erasektorile konkreetseid ja õigeaegseid suuniseid. Malta valitsus võttis esimese riikliku eurole ülemineku üldise kava vastu alles 12. juunil 2006 ning seetõttu tuleb seda rakendada kiirendatud korras.

Praktilised ettevalmistused Tšehhi Vabariigis on ikka veel algstaadiumis. Valitsus kinnitas 23. novembril 2005 institutsioonilise korra euro kasutuselevõtmiseks Tšehhi Vabariigis. Dokument kirjeldab eurole ülemineku institutsioonilist raamistikku ning see on ette nähtud eurole ülemineku kava väljaarendamise aluseks. Ungaris ja Poolas ei ole seoses praktiliste ettevalmistustega uusi arenguid toimunud.

Seoses riiklikul tasandil ülemineku ettevalmistamise ja koordineerimise eest vastutava nõukogu ametisse nimetamisega olid seitse liikmesriiki juba loonud koordineeriva asutuse enne eelmise aruande vastuvõtmist eelmisel aastal. Eelmise aasta 23. novembril nimetati Tšehhi rahandusminister euro kasutuselevõtmise riiklikuks koordinaatoriks ning 20. veebruaril 2006 loodi euro kasutuselevõtmise riiklik koordineerimisrühm.

2.2.3. *Rahandussektorit hõlmavad või sularaha üleminekuga seotud ettevalmistused*

Kogemused on näidanud,⁸ et eelvarustamise ja eelvarude edasiandmise kord⁹ mängib otsustavat rolli sularaha ülemineku märkimisväärses kiirendamises ning paralleelkäibe perioodi lühendamises, kuna see tagab euro rahatähtede ja müntide kasutamisevõimalused alates esimesest päevast. Sellega seoses tuleb märkida, et kõigi pangautomaatide kohene ümberlülitumine riigi valuutalt euro väljastamisele eurole ülemineku päeval on hädavajalik. Lisaks tuleb ülemineku varajastes etappides tagada varustatus eelkõige madala nominaalväärtusega rahatähtedega (5- ja 10-eurosed). See on hädavajalik, et vähendada sularaha hulka, mida jaemüüjad peavad oma klientidele vahetusrahana andma.

Ehkki on tõsi, et euro sularaha on euro kasutuselevõtmiseks valmistuvates liikmesriikides juba praegu laialdaselt saadaval, on märkimisväärses koguses euro rahatähti ja münte omavate ettevõtete ja kodanike hulk tõenäoliselt küllaltki väike. Seega on süstemaatiline jaemüüjatele ja teistele asjaomastele ettevõtetele suunatud eelvarude edasiandmise kampaania jätkuvalt vajalik sularaha edukaks eurole üleminekuks. Eelkõige jaemüüjad peavad olema võimelised alates eurole ülemineku päevast vahetusraha tagastama ainult eurodes, aidates seega kaasa käibiva sularaha kiirele eemaldamisele ringlusest ning varustades üldsust euro rahatähtede ja müntide märkimisväärsuste kogustega.

Esimese laine kogemus näitab, et olulist kasu võib saada ka eelvarude edasiandmisest üldsusele. See leevendab survet jaemüüjatele ja pankadele sularaha ülemineku esimestel

⁸ Eelvarustamine ja eelvarude edasiandmine oli euroala kõigi liikmesriikide 2002. aasta ülemineku ettevalmistuste osaks, vt komisjoni teatis Euroopa Ülemkogule „Ülevaade euro rahatähtede ja müntide kasutuselevõtmisest“, 6.3.2002, KOM(2002) 124 (lõplik).

⁹ Vt 7. joonealune märkus eelvarustamise ja eelvarude mõiste kohta.

päevadel ning seega võimaldab hoida paralleelkäibe perioodi lühikese. Eriti hästi võtab selle vastu üldsus, kelle huvi euromüntide riiki tähistava külje vastu soodustatakse. Üldjuhul tunnevad kodanikud tihedamat sidet oma uue valuutaga.

Samadel põhjustel võib ette näha ka teatud hulga madala nominaalväärtusega rahatähtede eelvarude edasiandmist üldsusele. Igal juhul tuleb püüda ära hoida, et tarbijad ei kasutaks eurot sularahas maksmiseks enne eurole ülemineku päeva. Eelvarude edasiandmine üldsusele ainult lühikese aja, 10–14 päeva jooksul enne eurole ülemineku päeva peaks samuti vähendama eelvarudest edasiantud sularaha varajase käibimise ohtu.

Tuleb märkida, et sobiv eelvarustamise ja eelvarude edasiandmise kord on ette nähtud enamikus riikides. Eelvarustamise periood varieerub kolmest kuust (Leedus, kuid ainult müntide osas) ühe kuuni enne eurole ülemineku päeva (nt Lätis). Siiski ei ole eelvarude edasiandmine üldsusele tavaliselt ette nähtud (välja arvatud Sloveenias jaotatavad müntidest koosnevad stardikomplektid). Eestis vahetavad pangad kroone euro rahatähtede vastu vahetuskursiga ja ilma teenustasuta vähemalt kuu aega enne eurole ülemineku päeva.

2.2.4. Ettevõtteid üldiselt mõjutavad ettevalmistused

Hindade ning muude rahaliste suuruste kahes vääringus avaldamine, st paralleelne avaldamine riigi valuutas ja eurodes on tõestanud oma kasulikkust euro kasutuselevõtmise lihtsustamisel. See toetab olulisel määral tarbijate vaimse ülemineku protsessi ning lisaks võimaldab neil jälgida võimalikke hinnamuutusi enne ja pärast euro kasutuselevõtmist. Hindade kahes vääringus avaldamine ei ole kasulik mitte ainult kauplustes (hindade avaldamine), vaid ka pangakonto väljavõtetel, palgateatistel, arvetel, kataloogides jne.

Ehkki enamikus esimese laine riikides oli hindade kahes vääringus avaldamine vabatahtlik (ainult Kreeka, Austria ja Portugal kehtestasid seadusega paralleelse avaldamise), rakendati seda praktikas laialdaselt. Praeguse seisuga kavandavad riiklike õigusaktidega nõutud kohustuslikku hindade kahes vääringus avaldamist rakendada kuus riiki (Sloveenia juba rakendabki). Ehkki riigiti esineb erinevusi, ei hõlma selline avaldamine mitte ainult kauplustes olevaid hindu, vaid ka arvetel, raamatupidamisaruannetes ning sarnastel dokumentidel olevaid rahalisi suurusi. Hindade kahes vääringus avaldamise kohustus (nii enne kui pärast eurole ülemineku päeva) erineb riigiti oluliselt, ulatudes 8 kuust Leedus 18 kuuni Slovakkias.

Samas tuleb seda rakendada vastavalt karmidele standarditele, sest vastasel juhul võib see muutuda takistavaks või segadust tekitavaks. Eelkõige tuleb kasutada ainult vahetuskurssi ning rangelt kinni pidada ümardamisreeglitest. Hindade kahes vääringus avaldamine peab olema ühemõtteline, lihtsasti tuvastatav ning selgelt loetav.¹⁰ Sellise kava rakendamine sõltub jaemüügiettevõtete olemusest, müüdava toote liigist, tehnilistest mõjutustest ning kuludest hinna ja raha olemasolevate kuvamissüsteemide muutmiseks.

Vahetuskursi kasutamise nõudest tuleneb, et riiklikes õigusaktides sätestatud hindade kahes vääringus avaldamise kohustus peaks eelistatult jõustuma alles pärast seda, kui vahetuskurs on nõukogu poolt lõplikult kindlaks määratud vastavalt asutamislepingu artikli 123 lõikele 5. Hindade kahes vääringus avaldamise alustamine enne seda on problemaatiline, kuna see mitte ainult ei enneta nõukogu tulevast otsust liikmesriigi suhtes kehtestatud erandi tühistamise,

¹⁰ Vt ka komisjoni 23. aprilli 1998. aasta soovitus 98/287 hindade ja muude rahaliste suuruste kahes vääringus avaldamise kohta (EÜT L 130, 1.5.1998, lk 26).

vaid ka tegeliku vahetuskursi kohta. Lõplikult kindlaks määratud vahetuskursi asemel sellest erineva asenduskursi kasutamine on takistav, kuna tarbijal võivad tekkida kahtlused ja ta võib sattuda segadusse.

Kui vahetuskurss on kindlaks määratud, tuleks esimesel võimalusel käivitada hindade avaldamine kahes väeringus, et tarbijad saaksid harjuda uute väärtustega. Ideaalvariandis võiks see kesta 6–12 kuud pärast eurole ülemineku päeva, siis tuleks see lõpetada, et ennetada selle takistavaks muutumist vaimse ülemineku edasilükkamise tõttu. Ideaalvariandis tuleks hindade kahes väeringus avaldamise perioodi lõpp seega ette näha ning eelnevalt avalikustada.

2.2.5. *Vajadus jaemüüjate ja tarbijate vaheliste hindade stabiilsust käsitlevate lepingute järele*

Hirm võimaliku hinnatõusu või kuritarvitamiste ees on mõnes uues liikmesriigis euro kasutuselevõtmise suhtes entusiasmi puudumise või isegi kartuse üks peamisi põhjuseid. Ehkki statistilised andmed näitavad selgelt, et esimese laine riikides oli hindadele avalduv mõju marginaalne,¹¹ on avalik arvamus paljudes riikides jätkuvalt vastupidisel seisukohal ning ettekujutuse ja tegelikkuse vahel on ilmselge lõhe. Lisaks olukorra selgitamisele kodanikele peaksid euro kasutuselevõtmiseks valmistuvate liikmesriikide ametivõimud kindlasti tegema kõik vajaliku tarbijate usalduse tugevdamiseks. Näiteks on mitu riiki juba teatanud, et nad jälgivad ülemineku ajal aktiivselt hindu ja avalikustavad saadud tulemused.

Näiteks tegevusjuhendite kujul ametlike lepingute sõlmimine jaemüüjate ja tarbijate vahel hindade stabiilsuse kohta eurole ülemineku ajal on seetõttu hädavajalik. Neid tuleks arutada kas riiklikul või sektori tasandil ning kaasata tuleb asjaomased tarbijate ühingud. Sellised lepingud osutusid esimese laine ülemineku ajal väga kasulikuks. Näiteks leppisid jaemüüjate ja ettevõtete esindajad 2001. aasta aprillis Euroopa Liidu tasandil kokku üleminekuperioodi tegevusjuhistes. Jaemüüjad võtsid endale kohustuse hindade avaldamisel kahes väeringus rangelt järgida ümberarvestamis- ja ümardamisreegleid ning kohustusid mitte kasutama üleminekut varjatud hinnatõusuks. Esimese laine ülemineku raames sõlmiti mitmed niisugused lepingud ka riiklikul tasandil. Tuleb märkida, et Läti hetkel kavandab hindade ausa eurodesse ümberarvestamise, aga samuti hindade täpse ümardamise ja avaldamise tagamise mitmete meetmete raames „ausa kaupmehe“ kampaaniat. Leedu äriettevõtteid julgustatakse vastu võtma hea äritava koodeksit, millega nad lubavad, et ei kasuta euro kasutuselevõtmist ära, tõstes enda kasuks hindu. Slovakkias koostatakse tarbijate usaldust tugevdavate muude meetmete osana vabatahtlik eetikakoodeks.

2.2.6. *Riiklikud haldusasutused*

Suur osa avaliku sektori ettevalmistustest seisneb kahes elemendis: esiteks euro kasutuselevõtmist puudutavate õigusaktide vastuvõtmiseks vajalike sammude astumises ning teisest küljest ühisrahast tulenevate muudatuste sisseviimises olemasolevatesse õigusaktidesse. Küpros, Eesti, Läti, Leedu, Malta ja Slovakkia tegelevad praegu vastavate seadusesätete eelnõude koostamisega. Rahaliste suuruste ümberarvestamisel olemasolevates õigusnormides, näiteks maksusätetes, sotsiaalkindlustusseadustes ja haldustrahve, lõivusid ning toetusi käsitlevates sätetes on hea tava ümardada summa eurodes kodanikule soodsamas

¹¹ Vastavalt Eurostatile (juuni 2003) jääb kogumõju hinnanguliselt 0,09% ja 0,28% vahele, http://epp.eurostat.cec.eu.int/cache/ITY_PUBLIC/2-18062003-AP/EN/2-18062003-AP-EN.HTML.

suunas, juhul kui ümardamine on vajalik. See aitab vältida ülemineku mõju inflatsioonile ning on hindade stabiilsuse tagamisel erasektorile hea eeskuju.

Riiklike haldusasutuste raamatupidamisarvestuse ja IT-süsteemide ümberlülitamine eurole tuleb hoolikalt ette valmistada. Enamik riikidest on koostanud ajakavad, et jälgida oma kriitiliste süsteemide muutmise edenemist. Samuti nagu ettevõtted, peaksid ka riiklikud haldusasutused hinnad ning muud rahalised suurused, näiteks riigiteenistujate palgatõenditel, riigi osalusega äriühingute arvetel ja teatistel, sotsiaalkindlustushüvitiste valdkonnas jne avaldama kahes väeringus.

Kõik asjaomased liikmesriigid peaksid tagama, et eurole ülemineku kavandamise ja rakendamise, sealhulgas teavitustegevusse oleks suunatud vajalik eelarveline ja inimressurs.

Tulevaste euromüntide liikmesriiki kujutava külje kujunduse valikuprotsess lõppes Eestis, Leedus ja Sloveenias juba 2005. aastal ning praeguseks on kujunduse valimise lõpetanud ka Slovakkia (vt lisa 4).

Ehkki ülemineku eest vastutab iga liikmesriik eraldi, aitab teabe ja kogemuste vahetamine oluliselt liikmesriike nende ettevalmistustes. Selleks otstarbeks on komisjon loonud avaliku halduse võrgustiku, mis toimib eri riikides ülemineku eest vastutavate riigiametnike foorumina. Kõnealune võrgustik põhineb ka esimese laine üleminekust saadud kogemustel.

2.2.7. Teavitamine

Eesti, Leedu ja Sloveenia olid oma euro teavitamisstrateegiad vastu võtnud 2005. aasta novembriks ning sõlmisid komisjoniga partnerluslepingud 8. novembril 2005. Nende teavituskampaaniad käivitusid hiljem, hõlmates selliseid tegevusi nagu eurot käsitlevad veebilehed, trükised, visuaalsed märgid, tasuta telefoniliinid jms. Küpros ja Malta lõpetasid oma teavitamisstrateegiad 2006. aasta aprillis ning sõlmisid 5. mail 2006 komisjoniga partnerluslepingud. Läti ja Slovakkia on koostanud esimesed teavitamisstrateegiate eelnõud. Poola, Tšehhi Vabariik ja Ungari ei ole veel alustanud teavitus- ja suhtlustegevuse kavandamist.

Nende partnerluste raames toetab komisjon mitmeid riikide ametiasutuste poolt arendatud tegevusi, nagu näiteks trükised, meediakampaaniad, reklaammaterjalid, konverentsid ja seminarid, arvamusküsitlused jms. Riiklikud teavitamiskampaaniad peaksid käivituma varakult enne euro kasutuselevõtmist ning jätkuma mõne kuu vältel pärast paralleelkäibe perioodi lõppu. Lisaks partnerlustele jätkab komisjon mestiprogrammide toetamist, mille raames euroala liikmesriigid jagavad oma kogemusi euro kasutuselevõtmiseks valmistuvate liikmesriikidega. Praegu on pooleli seitse eraldi mestiprojekti hiljuti ühinenud liikmesriikide ja euroala riikide vahel.

Korraldatud on mitmesuguseid avalikke üritusi, nagu konverentse (nt Ljubljanas 17. märtsil 2006) ning näitusi euromüntide saamisloo kohta (Leedus ja Austrias); hiljem käesoleval aastal toimuvad sarnased näitused Sloveenias, Lätis ja Küprosel. Brüsselis ja Frankfurdis, aga samuti Sloveenia, Eesti ja Leedu pealinnas viidi läbi seminarid ajakirjanikele.

2.2.8. Järeldus

Üldiselt peavad euro kasutuselevõtmist 2008. aastal kavandavad riigid kiiremas korras oma ettevalmistusi kiirendama, seda eelkõige Küprosel, kes ei ole veel ametlikult kinnitanud oma

eurole ülemineku kava ning Malta, kes tegi seda alles hiljuti. Lisaks tuleks enamikku euro kasutuselevõtmise kavasad mitmes mõttes tugevdada. Et vältida hinnatõusu üleminekuperioodil, tuleks varases etapis sõlmida jaemüüjate ja tarbijate vahelised lepingud. Selliste tegevusjuhenditega peaks ette nägema õiglased hinnad ning hindade avaldamise kahes vääringus. Seoses viimasega peaks igasugune hindade avaldamine kahes vääringus olema rangelt vastavuses mitmete standarditega (eelkõige seoses vahetuskursi kasutamisega ning see peab olema ühemõtteline, lihtsasti tuvastatav ning selgelt loetav).

3. AVALIKU ARVAMUSE SEIS HILJUTI ÜHINENUD LIIKMESRIIKIDES

2006. aasta aprillis hiljuti ühinenud liikmesriikides Eurobaromeetri teostatud avaliku arvamuse uuringu¹² tulemused näitavad, et üldsuse ettekujutus eurost on suhteliselt paranenud. Samas kinnitavad tulemused seda, et enamik kodanikke tunneb end euro kohta siiski halvasti teavitatuna, mida kinnitab ka fakt, et peaaegu pooled liikmesriikide kodanikud kardavad, et euro suurendab inflatsiooni nende riigis.¹³ Samuti on suur nende vastanute arv, kes kardavad hinnatõusu üleminekuperioodil. Tabelis 3 on esitatud ülevaade avaliku arvamuse arengust seoses euroga asjaomastes riikides pärast Eurobaromeetri arvamusküsitlust 2004. aasta septembris. Lisas 5 on esitatud kõnealuse arvamusküsitluse peamised tulemused.

Tabel 3

Hiljuti liitunud liikmesriikide keskmine vastanute osakaal, kes	Eurobaromeeter 2006. aasta aprillis	Eurobaromeeter 2005. aasta septembris	Eurobaromeeter 2004. aasta septembris
kes loodavad euro kasutuselevõtmisest nende riigis positiivseid tagajärgi	52%	38%	44%
kes on isiklikult õnnelikud, et euro võib riigi valuuta välja vahetada	48%	36%	42%
kes tunnevad, et nad on euro kohta hästi teavitatud	37%	32%	34%
kes arvavad, et euro kasutuselevõtmine suurendab inflatsiooni	46%	48%	48%
kes kardavad üleminekuajast petmist seoses hindadega	74%	75%	71%

¹² http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl183_en.pdf.

¹³ Seda hirmu kummutavad statistilised andmed euroala inflatsioonimäära kohta, mis ei ole ületanud 2,4% alates euro kasutuselevõtmisest 1999. aastal.

ANNEX 1 - Preparations at Community level

1. Community legal framework

Having regard to the Commission's proposal¹⁴ for amending Council Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro¹⁵, the Council has adopted Regulation (EC) No 2169/2005 on 21 December 2005.¹⁶ The amended Regulation now includes the rules for the introduction and the use of the euro in Member States adopting the euro after 2006.

Building on the provisions governing the initial establishment of the euro area, the revised rules allow for two new changeover scenarios in addition to the transitional period scenario¹⁷ applicable for the first-wave euro-area Member States: Member States can now also opt for a "big bang" scenario or a "big bang" scenario combined with a "phasing-out" period. Under the "big bang" scenario the introduction of the euro as the currency and the introduction of euro banknotes and coins coincide. This scenario allows for a more expeditious changeover to the euro now that euro banknotes and coins are widely available. Yet, this approach imposes rigorous timing requirements which might not in all cases be met by the economic actors. The "big bang" scenario combined with a "phasing-out" period thus offers a more gradual phasing out of the national currency by providing some scope for continuing to refer during a limited period to the national currency units in newly created legal instruments.¹⁸

In addition, the amended Regulation introduces binding rules on the exchange free of charge of national banknotes and coins during the changeover period by credit institutions in Member States which will adopt the euro. The rules for the adoption of the euro by the first-wave euro-area Member States and Greece did not contain a comparable obligation, although such practice was recommended by the Commission.¹⁹

2. Euro banknotes and coins

Euro-area entrants can start producing euro banknotes and coins as soon as the Council lifts the Member State's derogation. However, as far as euro banknotes are concerned, the ECB has decided that these countries will be able to borrow the necessary volumes of euro banknotes from the Eurosystem and, as part of the pooling arrangement, pay them back after the changeover with euro banknotes produced by their own supply arrangements.

Regarding the preparations for the start of the coin production by future euro area entrants, meaningful progress has been made since November 2005. While a future euro area Member States may only start producing euro coins once its derogation has been lifted, a number of preparatory tasks – including the production of limited quantities of test coins – may be

¹⁴ COM(2005) 357.

¹⁵ OJ L 139, 11.5.1998, p. 1. This Regulation was amended in order to allow Greece to join the euro area in 2001 by Regulation (EC) No 2596/2000 (OJ L 300, 29.11.2000, p. 2).

¹⁶ Council Regulation (EC) No 2169/2005 of 21 December 2005 amending Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro (OJ L 346, 29.12.2005, p. 1).

¹⁷ The transitional period is a period of three years at most beginning on the euro adoption date and ending on the date on which euro banknotes and coins acquire the status of legal tender in a given Member State.

¹⁸ For further details see Torsten Schäfer, Occasional Paper "The Legal Framework for the Enlargement of the Euro Area", http://www.ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasionalpapers_en.htm.

¹⁹ Cf. Commission Recommendation of 11 October 2000 on measures to facilitate the preparation of economic operators for the changeover to the euro (OJ C 303, 24.10.2000, p. 6).

carried out before this time. In the framework of their preparations for future euro coin production, Estonia, Lithuania and Slovenia have signed Memoranda of Understanding with the Member States of the euro area and the European Commission in January and February 2006, respectively. The Commission subsequently transferred the required copyrights, and the national mints transferred the available minting tools for the common sides of the euro coins, to the three Member States concerned. Cyprus has recently requested the signing of such a Memorandum of Understanding.

On 7 June 2005, at the initiative of the Commission, the Ecofin Council had decided that the common sides of the 1- and 2-euro and the 10-, 20- and 50-cent coins, which currently depict the EU before it was enlarged from 15 to 25 Member States, should be modified in order to represent Europe as a whole. Following this decision, the necessary design and technical work is currently being finalised so that new euro area entrants can strike and issue euro coins with the new common side already from 2007.

New common sides of the 1- and 2-euro coins and of the 10-, 20- and 50-cent coins

3. Communication activities

The European Commission continued to implement its communication activities on the euro and EMU in close cooperation with Member States and other Community institutions. Helping the new Member States intending to introduce the euro in 2007 or 2008 in their communication campaigns still constitutes the main priority.

The Commission also developed during the last 6 months a number of activities linked to the enlargement of the euro area, such as opinion polls, surveys and studies.²⁰ Moreover, brochures and posters for the general public²¹, a website dedicated to the euro²² and promotional material were made available.

To ensure an easy recognition of its information products, a visual identity has been developed for all communication products and activities on the euro and EMU financed under the PRINCE programme and developed by the Commission or a Member State under a partnership agreement with the Commission.

²⁰ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm.

²¹ http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/general/general_en.htm.

²² http://europa.eu.int/comm/economy_finance/euro/our_currency_en.htm.

ANNEX 2 – List of relevant changeover characteristics

The table below provides an overview of certain relevant changeover characteristics in each Member State concerned. It is solely based on officially approved and publicly available information and does therefore not reflect preparations which are still under way. It should be noted that the state and degree of progress of preparations should be assessed in the context of the target date, as preparations tend to step up with the proximity of the changeover.

X: Officially approved/ established and published
(in particular in the national changeover plan)

	CZ	EE	CY	LV	LT	HU	MT	PL	SI	SK	SE
Changeover plan											
National target date	X	X	X	[X]	[X]	X	X		X	X	
National Changeover Plan		X		X	X		X		X	X	
National Changeover Committee	X	X	X	X	X		X		X	X	
Cash Changeover details											
Type of scenario		X	X	X	X		X		X	X	
Length of dual circulation period		X	X	X	X		X		X	X	
Exchange at commercial banks after dual circulation period		X	X	X	X		X		X	X	
Exchange at central bank after dual circulation period		X	X	X	X		X		X	X	
Frontloading of financial institutions		X		X	X		X		X	X	
Sub-frontloading of retailers		X		X	X		X		X	X	
Sub-frontloading of the general public		X ²³									
Deferred debiting					X						
Piggy coin operations ²⁴		X			X						
Arrangements for extended bank opening hours around €-day											
ATMs dispensing euro only as from €-day		X		X	X		X		X	X	
Denominations of notes in ATMs specified		X							X		
Transport and storage for euro cash		X									
Transport and storage for legacy cash		X		X							
Change only given in euro by retailers as from €-day		X	X		X				X	X	
Euro coins kits for retailers							X		X		
Euro coins kits for the general public							X		X		
Design of national side of the euro coins		X	X		X				X	X	
Supply arrangements for euro coins		X							X		

²³ Exchange at banks at the conversion rate without service fees.

²⁴ This term refers to campaigns encouraging citizens to deposit hoarded cash with banks well in advance of the changeover to the euro.

	CZ	EE	CY	LV	LT	HU	MT	PL	SI	SK	SE
Further changeover details											
Necessary adaptations of national law identified		X		X	X				X	X	
Dual display of prices before €-day		X		X	X				X	X	
Dual display of prices after €-day		X		X	X				X	X	
Dual display of utility bills		X							X	X	
Dual display of civil servants' wages											
Voluntary dual display of prices		X			X		X			X	
Agreements on price stability or fair pricing				X	X						
Price monitoring projects		X		X	X		X			X	
Training for cash handlers		X		X			X			X	
Accounting adaptations		X		X						X	
Share capital conversion		X					X			X	
Rounding rules in legislation		X							X	X	
Evaluation of the costs involved for the public sector											
Twinning agreement			X		X	X	X	X	X	X	
Communication activities											
Communication strategy		X	X	X	X		X		X	X	
Partnership agreement		X	X		X		X		X		

ANNEX 3 – Table: State of practical preparations (June 2006)

	Czech Republic	Estonia
Changeover plan		
National target date for euro adoption	1 January 2010 (*) (*): Preliminary date	1 January 2008
National co-ordinating institution	On 23 November 2005 the Deputy Minister of Finance has been appointed as the National Coordinator of the Euro Introduction. The National Co-ordination Group on Euro Introduction was established and had its first meeting on 20 February 2006. Consequently six Working Groups were established for particular areas of the euro preparatory activities.	The National Changeover Committee, chaired by the Secretary General of the Ministry of Finance, was created on 27 January 2005.
(Approved) National Changeover Plan	The Czech Republic's Euro Accession Strategy was approved by the Government in October 2003: http://www.cnb.cz/euro_index.php The Institutional Arrangements for Introduction of the Euro in the Czech Republic were approved by Government on 23 November 2005. The National Changeover Plan will be submitted to the government by the end of December 2006.	First draft of euro adoption plan was approved by the government on 1 September 2005: http://www.fin.ee/index.php?id=13324 4 th version of Estonia's National Changeover Plan, approved by the National Changeover Committee on 18 May 2006 http://euro.eesti.ee/EU/Prod/Euroveeb/Main_Page/left_menu_content4748/Changeover_to_the_euro_in_Estonia/europlan_en.jsp
Changeover details		
Type of scenario	Under consideration – proposal to be submitted to the government by the end of August 2006.	"Big bang"
Dual circulation period		2 weeks
Exchange of national banknotes and coins		Banknotes and coins: Commercial banks at least 6 months after €-day free of charge, some branches 12 months. Central Bank indefinitely, free of charge.
Campaign for rapid withdrawal of national banknotes and coins		Campaign for collection of coins before €-day planned; credit institutions are recommended to launch early cash deposit campaigns.
Frontloading and sub-frontloading		Frontloading 2 months before €-day; sub-frontloading by credit institutions to major clients 1 month before €-day (precondition: no distribution to general public before €-day). Banks will offer to change kroons into euro banknotes at the conversion rate and without a service fee at least one month prior to €-day.
ATMs issuing euro only		All ATMs will dispense euro only within 48h as of €-day.

Change in euro only		In general, change will be given in euro, but the possibility of giving change in kroons remains for the dual circulation period
Dual display of prices		Compulsory: 6 months before and after €-day.
Consumer confidence building measures (e.g. agreements with retailers)		Monitoring of the prices of certain frequently consumed goods and services under the supervision of the Ministry of Economic Affairs and Communications.
Adaptation of national law	Methodology and legislative analysis for national law adaptation is being prepared in the framework of the Working Group for Legislation of the National Co-ordination Group on the Euro Introduction.	Act on the Introduction of the Euro ("umbrella law") and amendments to the Business Code are expected to be passed to the parliament by September 2006.
Euro banknotes and coins		
Design of the national side	Competition under consideration.	Design selected and published in December 2004.
Nr of different coin designs		1 design.
Coin supplier	Not decided yet. The current coin supplier, the Czech Mint, is an independent division of Jablonex Group a.s.; the Czech Mint is connected with the National Bank by business contracts based on tender procedures.	Coins to be minted abroad; following an international tender euro coins will be minted by the Mint of Finland.
Estimation on the need for banknotes and coins	230 million banknotes and 950 million coins.	150-200 million coins.
Communication activities		
Communication strategy	Under preparation within the framework of the Working Group for Communication.	Endorsed by the National Changeover Committee on 21 June 2005 and updated on 18 May 2006.
Addresses of websites on euro changeover, activation date: Government/Ministry of Finance; Central Bank		www.euro.eesti.ee , launched in January 2006.
Partnership agreement		Signed 8 November 2005.
Other issues		
ERM II entry		28 June 2004
Twinning agreement		

STATE OF PRACTICAL PREPARATIONS (June 2006)

	Cyprus	Latvia
Changeover plan		
National target date for euro adoption	1 January 2008	1 January 2008 (under revision)
National co-ordinating institution	Joint coordination by the Minister of Finance and the Central Bank of Cyprus, established on 29 December 2004.	The Steering Committee for the preparation and coordination of the euro changeover was established on 18 July 2005.
(Approved) National Changeover Plan	The National Changeover Plan has been approved by the National Advisory Committee on 29 March 2006. Still to be approved by the Council of Ministers.	The Cabinet of Ministers of the Republic of Latvia has approved the Action Plan for Implementation of the Single European Currency of the on 1 November 2005, and the first draft of Latvia's National Euro Changeover Plan on 28 February 2006 (Government order No.148, 6 March 2006).
Changeover details		
Type of scenario	"Big bang" envisaged	"Big bang"
Dual circulation period	1 month envisaged	1 month
Exchange of national banknotes and coins	It is envisaged that the Central Bank will exchange banknotes for 10 years and coins for 2 years. Banks will exchange national banknotes and coins for euro, free of charge, at least for the amount of £ 1.000 for banknotes and £ 50 for coins, for a period of 6 months after €-day.	Commercial banks, currency exchange offices and post offices for 6 months after €-day free of charge; the Bank of Latvia will exchange without time limit free of charge.
Campaign for rapid withdrawal of national banknotes and coins	Campaign envisaged around September 2007 encouraging people to use hoarded cash or deposit it with banks.	Not envisaged due to the high nominal value of coins in Latvia and their intensive use in day-to-day payments.
Frontloading and sub-frontloading	Envisaged from November to December 2007.	Frontloading to banks starts on 1 December 2007, sub-frontloading on 15 December 2007 (precondition: euro banknotes and coins may not be publicly circulated before €-day).
ATMs issuing euro only	Arrangements with banks on this issue are currently being worked out with the aim to have all ATMs dispensing small denominations (10€ and 20€) from €-day	As of 1 January 2008 ATMs will dispense euro banknotes only.
Change in euro only	It is planned that the retail sector will be frontloaded with euro coins so as to give change in euro only as from €-day, to the extent possible.	After the end of the dual circulation period.
Dual display of prices	Starting one month after the abrogation of the derogation, until six months after the adoption of the euro (preliminary period).	Compulsory three months before and one year after €-day.
Consumer confidence building measures (e.g. agreements with		Monitoring of price developments in retail trade, verification procedure on the accuracy of price displays

retailers)		and "fair trader" campaign envisaged.
Adaptation of national law	A draft "umbrella law" for the adoption of the euro in Cyprus is currently being prepared; the law is planned to be adopted at the end of 2006.	"Umbrella law" on basic provisions for the introduction of the euro in Latvia is currently being prepared. All ministries are involved in the review of national legislation to identify the necessary amendments and required new legislative acts.
Euro banknotes and coins		
Design of the national side	Will be submitted to the Council of Ministers for final approval shortly.	In process.
Nr of different coin designs	3 designs.	4 designs.
Coin supplier	Coins to be minted abroad at approved national and/or private mints, through tender procedures.	Coins to be minted abroad. Tender for production of coins will be organised after design finalisation.
Estimation on the need for banknotes and coins	79 million banknotes (value € 1730m), 545 million coins (value € 147,4m).	87 million banknotes and 300 million coins.
Communication activities		
Communication strategy	A Comprehensive Strategic Communication Plan for the Adoption of the Euro in the Republic of Cyprus, approved by the Council of Ministers on 5 April 2006.	"Communication strategy for the euro changeover in Latvia" approved by the Steering Committee of Latvia's euro implementation project on 12 April 2006.
Addresses of websites on euro changeover, activation date: Ministry of Finance/Government; Central Bank	www.euro.cy , activated on 31 May 2006 as part of the communication campaign official kick-off event.	Planned euro changeover website: www.euro.lv . Updated information on the euro changeover process is available on the website of the Ministry of Finance: http://www.fm.gov.lv/page.php?id=105 .
Partnership agreement	Signed on 5 May 2006.	Planned to be signed in 2006.
Other issues		
ERM II entry	2 May 2005	2 May 2005
Twinning agreement	Between IE – MT – CY: communication and information strategy (finalised); between GR – CY: technical issues related to the changeover.	

STATE OF PRACTICAL PREPARATIONS (June 2006)

	Lithuania	Hungary
Changeover plan		
National target date for euro adoption	1 January 2007 (under revision)	1 January 2010
National co-ordinating institution	Commission for the Coordination of the Adoption of the Euro in Lithuania, established on 30 May 2005.	Preparatory work is ongoing in the Ministry of Finance and Magyar Nemzeti Bank (central bank of Hungary).
(Approved) National Changeover Plan	The first version of the National Changeover Plan was approved by the government on 29 September 2005. The draft second version of the National Changeover Plan, dated April 2006, was published: http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/80C39F584F795D97C22570AD0054C826/\$File/LT%20Changeover%20plan_en.pdf	
Changeover details		
Type of scenario	"Big bang".	"Big bang" with possible phasing out features.
Dual circulation period	15 days.	1 month.
Exchange of national banknotes and coins	Commercial banks: free of charge during 60 days after €-day. Central bank: free of charge for an unlimited period.	Credit institutions and post offices: at least during dual circulation period. Magyar Nemzeti Bank: in case of banknotes for 20 years and in case of coins for 5 years after the end of dual circulation period.
Campaign for rapid withdrawal of national banknotes and coins	Consumers will be encouraged to deposit cash with banks as early as possible.	
Frontloading and sub-frontloading	Frontloading of euro banknotes to commercial banks one month before €-day at the latest and of euro coins three months before €-day at the latest. Sub-frontloading of euro banknotes and coins to retailers in December 2006.	
ATMs issuing euro only	As from €-day ATMs will dispense euro banknotes.	
Change in euro only	Recommendation to give change in euro only.	
Dual display of prices	Compulsory: 120 calendar days before €-day until 120 days after €-day; voluntary: recommendation to use dual display as early as possible after the adoption of the conversion rate.	
Consumer confidence building measures (e.g. agreements with retailers)	Business organisations will be encouraged to adopt a Code of Good Business Practice (on correct conversion, no price increases etc.); enterprises committing themselves will be	

	authorised to use the special logo of the Code.	
Adaptation of national law	<p>Draft Law on the Adoption of the Euro has been prepared (rules on conversion and exchange of the litas to the euro, withdrawal of litas from circulation, publication of the images of notes and coins, redenomination of securities, dual display of prices etc.). The law will be adopted after decision on the abrogation of the derogation.</p> <p>All existing legal acts that need to be adapted with a view to the euro have been identified by December 2005. The necessary amendments will be adopted by 1 December 2006. This does not include replacing references to the litas with references to the euro, which will be carried out after the adoption of the euro in Lithuania.</p>	
Euro banknotes and coins		
Design of the national side	Approved.	
Nr of different coin designs	3 designs.	
Coin supplier	Lithuanian Mint.	National Mint.
Estimation on the need for banknotes and coins	Estimation of 118 million banknotes and 290 million coins has been made on the condition that the euro will be introduced on 1 January 2007.	0,5 billion banknotes and 1 billion coins.
Communication activities		
Communication strategy	"Public information and communication strategy on the adoption of the euro of Lithuania" was approved by the government on 29 September 2005.	
Addresses of websites on euro changeover, activation date: Ministry of Finance/Government; Central Bank	Websites of the Bank of Lithuania (www.lb.lt) and of the Ministry of Finance (www.finmin.lt). National website planned as from EU Council decision on the abrogation of the derogation.	
Partnership agreement	Signed on 8 November 2005.	
Other issues		
ERM II entry	28 June 2004	
Twinning agreement	<p>Between NL – SI – LT: communication and information strategy;</p> <p>between BE – LT on tax-related question;</p> <p>between BE – LT on departmental management related to the changeover.</p>	Between AU – HU: communication and information strategy (finalised).

STATE OF PRACTICAL PREPARATIONS (June 2006)

	Malta	Poland
Changeover plan		
National target date for euro adoption	1 January 2008	
National co-ordinating institution	Two Committees appointed on 13 June 2005: a Steering Committee and a National Euro Changeover Committee (NECC) reporting to it.	Inter-institutional working group Ministry of Finance – national central bank.
(Approved) National Changeover Plan	The Second Updated Master Plan for the Euro Changeover in Malta was adopted by the government on 12 June 2006 http://mfin.gov.mt/image.aspx?site=NECC&ref=Master%20Plan%20	
Changeover details		
Type of scenario	"Big bang" with a phasing out period.	
Dual circulation period	January 2008.	
Exchange of national banknotes and coins	It is planned that, as from 2 January 2008, credit institutions will start accepting the exchange of Maltese lira notes into euro notes and coins, free of charge for their clients and up to a 'household amount' of Lm 250 for non-bank clients. In both cases free exchange is planned to be provided until the end of March 2008. The Central Bank of Malta will continue to exchange all Maltese lira coins and notes, subject to anti-money laundering regulations, for two years and ten years respectively after the end of the dual circulation period.	
Campaign for rapid withdrawal of national banknotes and coins	A de-hoarding campaign will be initiated at national level as from September 2006.	
Frontloading and sub-frontloading	Frontloading to banks is planned to start from late October/early November 2007 and sub-frontloading by credit institutions is planned to start from 17 th December 2007.	
ATMs issuing euro only	Planned as from 1 January 2008.	
Change in euro only	Planned as from 1 January 2008.	
Dual display of prices	Voluntary dual display of prices is planned to start between January 2007 and June 2007 and to end on 30 June 2008.	
Consumer confidence building measures (e.g. agreements with retailers)	Presently in consultation within the NECC for the establishment of a Retailers Euro Changeover Best Practice Initiative (RECBPI). The RECBPI provides for the conclusion of formal agreements in which retailers voluntarily commit themselves towards best practices that	

	ensure price fairness, transparency and stability and that assist the consumers to become familiar with the new currency. The needs of vulnerable persons are taken into account. A Euro Observatory on the basis of EC Recommendation 98/288/EC is in the process of being set up.	
Adaptation of national law	The draft Euro Adoption Bill 2006 ("umbrella law") is currently being debated in Parliament.	
Euro banknotes and coins		
Design of the national side	Public consultation process for the selection of the designs for the national side of the euro coins launched on 14 January 2006; its initial phase lasted until 29 January 2006. The second and final phase of the process was completed by 9 June 2006.	Public survey.
Nr of different coin designs	3 designs.	
Coin supplier	Coins to be minted abroad by national mints.	National Mint.
Estimation on the need for banknotes and coins	Estimated 43 million euro notes. Estimated 108 million euro coins.	Between 4 and 5 billion coins.
Communication activities		
Communication strategy	"Multi-annual communication strategy in preparation for the adoption of the euro (2006-2008)" adopted by the Steering committee for the adoption of the euro on 19 April 2006. The NECC has prepared a detailed action plan for 2006 and 2007 including a significant information campaign reaching specific target groups including consumers, the business community, children, the elderly and vulnerable groups. It has recruited a team of information officers to assist the general public and has also launched a national helpline to assist the different target groups.	
Addresses of websites on euro changeover, activation date: Government/Ministry of Finance; Central Bank	http://www.euro.gov.mt	
Partnership agreement	Signed on 5 May 2006.	
Other issues		
ERM II entry	2 May 2005	
Twinning agreement	Between IE – MT – CY: communication and information strategy (finalised).	Between DE – PL: communication and information strategy and practical issues.

STATE OF PRACTICAL PREPARATIONS (June 2006)

	Slovenia	Slovakia	Sweden
Changeover plan			
National target date for euro adoption	1 January 2007	1 January 2009	Not yet decided.
National co-ordinating institution	The Coordinating Committee for Technical Preparations to Introduce the Euro was created in July 2004.	Ministry of Finance	
(Approved) National Changeover Plan	A Masterplan for the Euro Changeover was approved in January 2005. First update adopted by the government on 2 February 2006. Both documents are available on: http://www.bsi.si/en/publications.asp?MaId=717 .	The National Changeover Plan was approved on 6 July 2005: http://www.nbs.sk/ZAKLNBS/PUBLIK/BROZURY/NARPLAN.PDF (Slovak) http://www.nbs.sk/ZAKLNBS/PUBLIK/BROZURY/NARPLANA.PDF (English).	
Changeover details			
Type of scenario	"Big bang".	"Big bang".	
Dual circulation period	1 January to 14 January 2007.	16 days.	
Exchange of national banknotes and coins	Commercial banks will exchange banknotes and coins free of charge until 1 March 2007; Banka Slovenije will exchange tolar banknotes without time limit free of charge, and tolar coins until 31 December 2016.	Commercial banks exchange banknotes until end 2009 and coins until June 2009 (free of charge). The Central Bank exchanges banknotes without time limit and coins for 5 years.	
Campaign for rapid withdrawal of national banknotes and coins	A campaign of the banking sector is planned for the rapid withdrawal of national banknotes and coins.		
Frontloading and sub-frontloading	Frontloading of coins to banks as of 1 September 2006, of banknotes as of 11 December 2006; sub-frontloading of coins as of 1 December 2006, of banknotes as of 11 December 2006; coin starter kits for the general public as of 15 December 2006.	One to four months prior to €-day.	
ATMs issuing euro only	ATMs will only dispense € 10 and € 20 banknotes as of €-day.	As of €-day ATMs will issue euro only.	
Change in euro only	Change will be given in euro only as of €-day.	Change will be given in euro only.	
Dual display of prices	Compulsory from 1 March 2006 till 30 June 2007.	Compulsory: from one month after fixing of conversion rate till one year after euro adoption. Voluntary: for further 6 months.	
Consumer confidence building measures (e.g. agreements with retailers)	Price Watch Project: The Consumer Association of Slovenia is monitoring price developments in the retail sector for specific goods and services in co-operation with the Statistical Office of	Evolution of prices in 2008 and 2009 will be closely monitored; consumers will be informed of the results; consumers can raise complaints to supervisory bodies or apply to the courts; voluntary ethical code is prepared	

	the Republic of Slovenia and will publish the names of retailers who increase prices excessively.	with retailers and entrepreneurs.	
Adaptation of national law	The draft Introduction of the Euro Act has been sent to the ECB for consultation on 3 May 2006. Amendments to the Salary Tax Act have been adopted in December 2005; amendments to the Bank of Slovenia Act, to the Payment Transactions Act, to the Misdemeanours Act and to the Companies Act have been adopted in April 2006. A draft amendment to the Collateralisation Act has been submitted to the parliament in April 2006.	"Umbrella law" planned to be adopted by 1 January 2008. The necessary amendments to existing legislation have been identified by January 2006 and are envisaged to be adopted in 2008 at the latest.	
Euro banknotes and coins			
Design of the national side	Approved.	Final design of the national side for the euro coins was chosen by public tender followed by an opinion poll and announced in December 2005.	
Nr of different coin designs	8 designs.	3 designs.	
Coin supplier	Coins to be minted by national mints abroad; the Mint of Finland has been chosen as producer of euro coins.	National Mint.	
Estimation on the need for banknotes and coins	94 million banknotes and 234 million coins.	400 million coins.	
Communication activities			
Communication strategy	Endorsed by Bank of Slovenia on 19 May 2005 and by the government on 2 June 2005.	Communication strategy on the euro introduction in the Slovak Republic is part of the National Changeover Plan.	
Addresses of websites on euro changeover, activation date: Government/Ministry of Finance; Central Bank	National website on euro changeover: http://www.evro.si , activated on 15 February 2006. Special section on the euro on the webpage of Bank of Slovenija: http://www.bsi.si . Toll-free phone line: 080 2002 (Evrophon).	http://euro.vlada.gov.sk ; http://www.euromena.sk .	
Partnership agreement	Signed on 8 November 2005		
Other issues			
ERM II entry	28 June 2004	28 November 2005	
Twinning agreement	Between NL – SI – LT: communication and information strategy.	Between AU – SK: communication and information strategy; Between BE – SK: technical issues related to the changeover.	

ANNEX 4 - Euro coins designs of the future national sides of Slovakia

2-euro coins

1-euro coin

50-cent coin

20-cent coin

10-cent coin

**Copper plated coins
(1-,2- and 5-cent coins)**

ANNEX 5 - State of public opinion in the recently acceded Member States

The European Commission recently commissioned a new Eurobarometer survey on the public opinion in the recently acceded Member States concerning citizens' attitudes to and knowledge on the introduction of the euro. Gallup Europe conducted this survey in April 2006. This was the third such Eurobarometer survey after September 2004 and 2005, again polling over 10,000 citizens.

1. The perception and support for the single currency improved

The overall perception and support for the euro has markedly improved, even exceeding the more favourable levels of September 2004, thus probably reflecting the improved general climate in Europe over the last months. The consequences of the introduction of the euro for the country and on personal level are deemed much more positive: 52% think that the euro would be rather or very positive for the country and 46% on personal level, with the support being highest in Slovenia (58% and 53% respectively). In the perception of people, the overall environment has become more in favour of their country joining the euro area. However, the level of support varies widely among countries. The population in the three Baltic States are the least happy about the forthcoming replacement of their national currency.

2. The knowledge about the euro remains mixed

Respondents in the recently acceded Member States are relatively familiar with the common currency: most people have seen euro banknotes (80%) or euro coins (75%), although much less used them already (45% and 41% respectively). This level of information is essentially unchanged relative to last year. As in the past, Slovenes are most familiar with the euro banknotes and coins. The usage of the euro has slightly increased but varies widely between countries. However, only a minority (46% for banknotes and 41% for coins) is able to correctly identify whether or not the designs differ between countries.

The knowledge among the general public about the framework conditions for euro adoption has not improved. Only 38% (unchanged since September 2005) are able to indicate the correct number of euro-area Member States. While all new Member States are expected to join the euro area in due time, a significant majority (69% compared with 58% in the previous survey) believes that their country can choose whether or not to introduce the euro. Opinions on the expected date of euro introduction seem to converge with a realistic assessment of the national target dates.

3. Citizens want to be informed early on

According to the survey, more people feel well-informed than in the previous survey (37% relative to 32%), most notably in Slovenia, suggesting that the communication efforts on European and national level are starting to bear fruit. However, the majority of citizens (60%) still consider themselves not very or not at all informed. The perceived level of information is disappointingly low in some countries with more imminent national target dates for euro introduction such as Latvia, Malta, Estonia and Cyprus. Respondents confirmed previous results that early information on the introduction of the euro is appreciated.

As regards the source of information on the euro, the current survey confirms that people trust above all National Central Banks (77%), followed by the European Institutions (70%). As regards the channels, strongest preference is expressed for traditional media (TV, papers,

radio) but also internet, and banks even though the use of bank services is still relatively low in some of these countries. Most citizens identify practical information as the preferred topics for the national campaigns e.g. the conversion rate (93%) and the changeover scenario (90%). 92% seek information on how to avoid price abuses. The current survey confirms that the dual display of prices (86%) and amounts on bills and invoices (76%) is judged the most essential tool for preparing the population for the new scale of values.

4. People's expectations and fears regarding the adoption of the euro are subdued

The picture in this respect is somewhat mixed and contradictory. Expectations towards the euro as an international currency and towards the role of Europe in the world are increasingly positive. Concerns about the loss of control over economic policy or the loss of national identity are lowering. A broad and increasing majority expects tangible benefits for daily life like for travelling and price transparency.

Since the introduction of the euro in 1999, prices have been stable and inflation rates in the euro area did not exceed 2.4% p.a. Surprisingly, most citizens in the new Member States (46%) fear that the introduction of the euro will increase inflation in their country. Albeit rising, the share of those who believe that the euro might help to maintain price stability remains low at 29%.